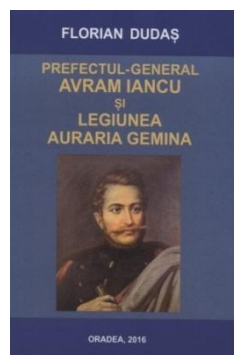

Astra Salvensis, an IV, număr 8, 2016

Florian Dudaș, *Prefectul-general Avram Iancu și Legiunea Auraria Gemina*, Oradea, Editura Metropolis, 2016, 501 p.:

Florian Dudaș este unul dintre renumiții istorici transilvăneni care s-au distins în special prin studiile dedicate vechii culturi românești scrise, începând din epoca medievală până în secolul luminilor (a se vedea, selectiv: *Carte veche românească în Bihor, sec. XVI-XVII* (catalog), Oradea, 1977, 241 p.; *Vechile tipărituri românești din bisericile Bihorului sec. XVI-XVII*, Oradea, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, 1979, 220 p.; *Vechi cărți românești călătore*, București, Editura Sport-Turism, 1987, 242 p.; *Memoria vechilor cărți românești: însemnări de demult*, Oradea, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, 1990, 410 p.; *Însemnări pe bătrâne cărți de cult*, București, Editura Albatros, 1992, 208 p.; *Cazania lui Varlaam în Timișoara. Studiu istoric și Bibliografic*, Timișoara, Editura de Vest, 2005, 414 p.).

În preocupările sale istoriografice a intrat și Revoluția de la 1848-1849 din Transilvania și, mai cu seamă, conducătorul ei: Avram Iancu (a se vedea: *Avram Iancu în tradiția poporului român*, Timișoara, Editura Facla, 1989, 332 p.; *Avram Iancu. Eroul românilor*, Oradea, Editura Lumina, 1993, 143 p.; *Avram Iancu în tradiția românilor*, Timișoara, Editura de Vest, 1998, 360 p.). Prin urmare, în continuare ne propunem să recenzăm cea mai recentă lucrare ce poartă semnătura lui Florian Dudaș, despre Revoluția de la 1848-1849, din Transilvania și conducătorul ei, craiul Munților Apuseni, Avram Iancu.

Istoricul Florian Dudaș, în lucrarea sa intitulată *Prefectul-general Avram Iancu și Legiunea Auraria Gemina* atinge un subiect puțin valorificat de istoriografia românească, mai exact constituirea și funcționarea Legiunii Auraria Gemina, în timpul Revoluției de la 1848-1849.

Lucrarea istoricului Florian Dudaș este structurată pe două capitole la care se adaugă o interesantă relatare memorialistică scrisă de Nichifor Crainic, pe care istoricul transilvănean a preferat să o insereze în loc de prefață, cât și un consistent argument în care reliefează importanța și necesitatea apariției unei astfel de lucrări în istoriografia românească.

Primul capitol al lucrării *Prefectul-general Avram Iancu și Legiunea Auraria Gemina*, intitulat: „Colecții de documente istorice privind Prefectura și Legiunea Auraria Gemina” este împărțit la rândul său în nouă subcapitole. Primul subcapitol este intitulat „Prefectura și Legiunea

Auraria Gemina” și cuprinde pe lângă o succintă prezentare a organizării legiunilor românești din toamna anului 1848, o micromonografie a legiunii lui Avram Iancu, care prin poziționarea pe care o avea era cea mai importantă legiune dintre cele 15 constituite pe tot întinsul Transilvaniei. În cel de al doilea subcapitol intitulat „Documentele Revoluției și ale Războiului Național. Arhiva Prefecturii și Legiunii Auraria Gemina. Arhiva Prefectului-general Avram Iancu”, istoricul Florian Dudaș a realizat o scurtă radiografie a principalelor documente care au fost emise de Legiunea Auraria Gemina și de prefectul ei, Avram Iancu în timpul revoluției, încercând în același timp, să ne prezinte felul în care după acest sângeros eveniment de la mijlocul secolului al XIX-lea arhiva prefecturii s-a destrămat, multe dintre documentele legiunii fiind distruse și pierdute, din punct de vedere istoric, pentru totdeauna. De asemenea, ne prezintă felul în care o parte din aceste documente au fost salvate de diverși cărturari transilvăneni, prin intermediul cărora acestea au ajuns într-o serie de colecții și fonduri arhivistice, dintre care amintim: „Colecția de documente de la Biblioteca Academiei Române din București, constituită prin contribuția cărturarilor Alexandru Roman, Alexandru Papiu-Ilarian, Iosif Hodoș, George Barițiu și Silviu Dragomir; „Colecția de documente din casa lui Avram Iancu. Lăsământul Astei. Contribuția lui Silvestru Moldovan și Eugen Hulea”; „Colecția de documente rămase de la Ioan Buteanu și Avram Iancu”, ajunse în păstrarea Societății de Istorie și Arheologie din Deva, ulterior la Muzeul Județean Hunedoara din Deva; „Documentele Prefecturii și Legiunii Auraria Gemina rămase de la Avram Iancu”, ajunse în colecția istoricului Ioan Lupaș și a omului politic Petru Groza; „Arhiva Administraturii Albei Inferioare de la Alba Iulia din anii 1848-1849”; „Colecția de documente rămasă de la Ioan Bălaș”, viceprefect al Prefecturii și Legiunii Auraria Gemina (pp. 20-21).

În subcapitolele trei-nouă istoricul Florian Dudaș face o interesantă radiografie a documentelor păstrate în fondurile arhivistice amintite anterior, prezentând în același timp și contribuția unor oameni de cultură transilvăneni, printre care amintim pe Alexandru Roman, Alexandru Papiu-Ilarian, Iosif Hodoș, George Barițiu, Silviu Dragomir, Silvestru Moldovan și Eugen Hulea la păstrarea acestor documente, care au provenit din arhiva Prefecturii și Legiunii Auraria Gemina și de la prefectul ei, Avram Iancu.

Cel de al doilea capitol al lucrării lui Florian Dudaș reprezintă de fapt un corpus de documente ale Prefecturii și Legiunii Auraria Gemina, pe care istoricul transilvănean le-a adunat la un loc din fondurile

arhivistice amintite mai sus și din alte surse editate. Acest corpus de documente este deschis de o serie de precizări analitice în care istoricul Florian Dudaș prezintă felul în care a organizat și redactat aceste documente. Urmează apoi rezumatele documentelor ce au fost integrate în această lucrare, iar apoi sunt redactate integral, în ordine cronologică, cele 249 documente care provin din arhiva Prefecturii și Legiunii Auraria Gemina și de la prefectul ei, Avram Iancu. Corpusul de documente este încheiat de raportul prefectului Avram Iancu, redactat în toamna anului 1849, la cererea expresă a curții de la Viena, raport pe care istoricul Florian Dudaș îl consideră pe bună dreptate ultimul document ce a fost emis de Prefectura și Legiunea Auraria Gemina (p. 11).

Lucrarea istoricului Florian Dudaș intitulată *Prefectul-general Avram Iancu și Legiunea Auraria Gemina* se încheie printr-o consistentă bibliografie și printr-o serie de ilustrații reprezentative pentru legiunea Auraria Gemina.

Prin urmare, în această lucrare Florian Dudaș adună la un loc toate documentele păstrate din arhiva prefectului-general Avram Iancu și a Legiunii Auraria Gemina, realizând astfel cea mai complexă lucrare despre organizarea și activitatea Legiunii Auraria Gemina, în timpul Revoluției de la 1848-1849, din Transilvania. Într-o altă ordine de idei, corpus-ul de documente mai cuprinde, alături de multe acte revăzute, transcrise critic și o serie de documente inedite, în măsură să întregască arhiva Legiunii și să ilustreze mai nuanțat scene ale Războiului Civil din Munții Apuseni. Laolaltă, toate aceste documente oglindesc, alături de desfășurarea cunoscută a evenimentelor, cronică scrisă a faptelor și întâmplărilor care, timp de un an, au avut loc în Munții Apuseni.

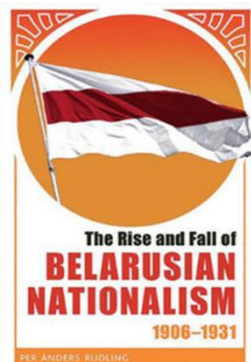
În concluzie, lucrarea *Prefectul-general Avram Iancu și Legiunea Auraria Gemina* aduce o importantă contribuție la istoria Legiunii Auraria Gemina, în special, și la istoria Revoluției de la 1848-1849, în general, astfel completând un mare gol din istoriografia românească. Așadar, cu riscul de a mă repeta afirm că lucrarea domnului Florian Dudaș beneficiază de un nivel științific și informațional remarcabil. Calitatea scriiturii, a punerii în pagină și a tipăririi la imprimeria „Metropolis” din Oradea este, de asemenea, excelentă. Prin urmare, în încheiere, nu îmi rămâne decât să subscriu la ideea reputatului istoric clujean Gelu Neamțu care afirmă că „O carte scrisă din cărți nu rezistă. Rămân doar cărțile scrise pe bază de documente” (Gelu Neamțu, „O carte care va rămâne” cuvânt înainte la lucrarea *Drama Ardealului 1848-1849. Mărturii. Pierderi umane și materiale în timpul Revoluției și Războiului Civil în Transilvania centrală, Târgu-Mureș*, Editura Nico, 2012, p. X) astfel că această carte întrunește toate

argumentele să rămână de referință pentru istoriografia românească și, de ce nu, și pentru cea străină.

Nicolae DUMBRĂVESCU

Per Anders Rudling, *The Rise and Fall of Belarusian Nationalism, 1906-1931*, Pittsburgh, University of Pittsburgh Press, 2015, 436 p.:

Monografia cercetătorului suedez, profesor al Universității din Lund, Per Anders Rudling, apărută sub auspiciile prestigioasei colecții „Pitt Series in Russian and East European Studies”, constituie o aplicare pe cazul belarus a paradigmei „comunităților imaginate” propusă de Benedict Anderson acum mai bine de trei decenii, în 1983. Chiar și reacțiile negative din partea unor specialiști, cum ar fi de exemplu, cercetătorul de la Institutul pentru Politici Globale din Washington, DC, Marek Jan Chodakiewicz, denotă impactul pe care-l are lucrarea asupra studiului naționalismelor din secolul XX în tot ansamblul său. Textul se pretează unei lecturi fluide, autorul dezvoltând la începutul fiecărui capitol punctele esențiale ce vor fi supuse analizei.

Autorul celebru datorită polemicilor repetate cu reprezentanții diasporei ucrainene din Canada, sensibilă la menținerea memoriei colective a celui de-al Doilea Război Mondial într-un spirit favorabil ideologiei organizațiilor pro-germane ce au activat în vestul RSSU, încearcă să prezinte constituirea fenomenului naționalismului belarus *ab initio*, plasându-l în contextul transformărilor dramatice ale vieții politice și sociale din regiune în primele decenii ale secolului XX, care au permis „inventarea identității belaruse” și transpunerea imaginarului în practică prin multiplele acte de declarare a independenței, construcția propriilor simboluri, instituții și doctrine etno-naționale (p. 3). Justificarea ideii de a dezvoltă un subiect *a priori* ușor contestabil pornește de la premisa aflării permanente într-un „*con de umbră*” a cazului belarus, datorită specificului său. În primul rând, belarușii au fost printre ultimele națiuni din estul și centrul Europei care au obținut o delimitare clară a hotarelor în concordanță cu aspirațiile naționale, dialecte codificate și, implicit, forma literară majoritar acceptabilă a limbii, ritualuri, însemne proprii ale puterii de stat. Deși, calea inițială a curentului belarus, cu mici sincope, s-a înscris în registrul general al mișcărilor „*întârziate*” de revigorare națională